

1R BATX · ECO1 · UNITAT 9

Diner, inflació i política monetària

Diner, inflació, poder adquisitiu, BCE i política monetària, política d'oferta i debat de política econòmica

9

PER COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

- Explicar què és el diner, quines funcions té i com el creen els bancs.
- Calcular la inflació i el poder adquisitiu a partir d'un índex de preus.
- Distingir la inflació, la hiperinflació i la deflació, i valorar-ne els efectes.
- Descriure què fa el Banc Central Europeu i com actuen els seus tipus d'interès.
- Participar en un debat sobre les polítiques monetària, fiscal i d'oferta.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És maig i el grup de l'Observatori econòmic de Valldelana ha començat a apuntar els preus de les botigues del barri. La Inés Varela els ha demanat que comparin una mateixa cistella de la compra d'aquest curs i del curs anterior. Tothom diu que «tot costa una mica més», però ningú no sap dir quant, ni què ha pujat de veritat. Per respondre cal entendre què és el diner, com es mesuren els preus i qui pot fer alguna cosa perquè no pugin massa.

❓ **Per què acceptes un bitllet de deu euros a canvi d'una cosa que val deu euros? Què passaria si ningú l'acceptés?**

❓ **Si el teu sou puja un 3 % i els preus pugen un 5 %, pots comprar més o menys que abans?**

❓ **Qui influeix en la quantitat de diner a la zona euro: el BCE, els bancs o la demanda de crèdit?**

MAPA DE LA UNITAT

Què veurem

- **9.1** El diner i les seves funcions
- **9.2** Inflació, hiperinflació i deflació
- **9.3** El BCE i la política monetària
- **9.4** Política d'oferta
- **9.5** Marc de la política econòmica: un debat a l'aula

Tres funcions del diner

Mitjà de canvi

Permet comprar i vendre sense la doble coincidència de necessitats del troc.

Unitat de compte

Tots els preus s'expressen en la mateixa unitat i es poden comparar.

Reserva de valor

Guarda poder adquisitiu per a més endavant, mentre els preus no pugin massa.

CLAVE

Un bitllet d'euro no val pel paper, sinó per la **confiança**: és diner fiduciari.

El diner que creen els bancs

Un dipòsit de 1.000 €

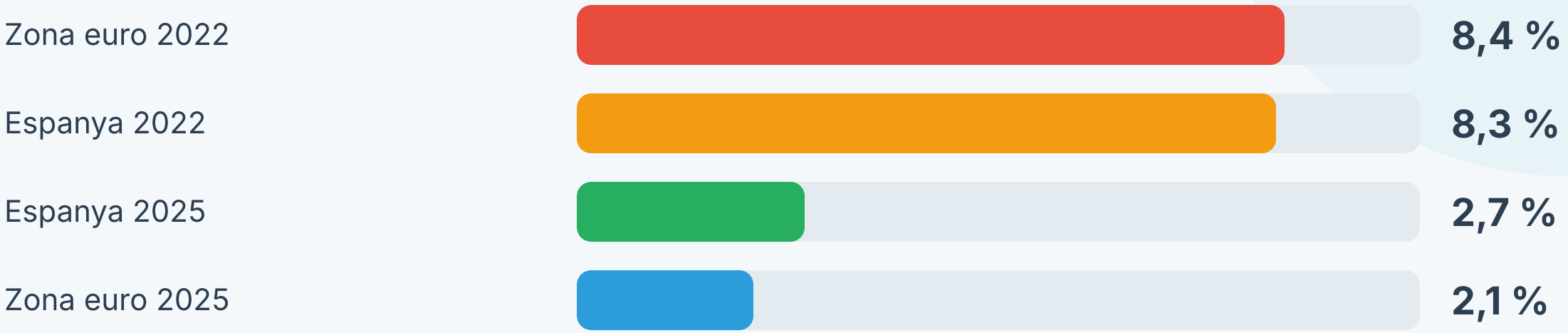
El coeficient de reserves és del 10 % (supòsit didàctic).

1. **Primer banc.** Guarda 100 € i en presta 900.
2. **Segon banc.** Rep 900 €, en guarda 90 i en presta 810.
3. **Suma.** 1.000 + 900 + 810 + 729 + … = 1.000 / 0,10 = 10.000 €.

✔️ **El multiplicador és 10: 1.000 € sostenen 10.000 € de dipòsits, 9.000 dels quals són diner nou creat amb préstecs.**

La inflació a Espanya i a la zona euro

IPCA, mitjana anual (%).

Font: Eurostat, prc_hicp_aind (consulta: 11/2026).

CLAVE

El 2025 la zona euro (2,1 %) ja era a prop de l'objectiu del **2 %** del BCE.

La inflació d'una cistella

Quatre grups de preus

Aliments 30 % (+6 %), habitatge i energia 35 % (+3 %), transport 20 % (−2 %), oci 15 % (+4 %).

1. **Mitjana ponderada.** 1,8 + 1,05 − 0,4 + 0,6 = 3,05 %.

2. **Poder adquisitiu.** Amb un sou +2 %: 1,02 / 1,0305 − 1 = −1,02 %.

✔ **La inflació és del 3,05 % i el poder adquisitiu cau un 1,0 %: el que importa és el salari real.**

Pujar o baixar els tipus

Tipus més alts (restrictiva)

- El crèdit s'encareix
- La demanda es modera
- Amb retard, els preus pugen més a poc a poc

VS

Tipus més baixos (expansiva)

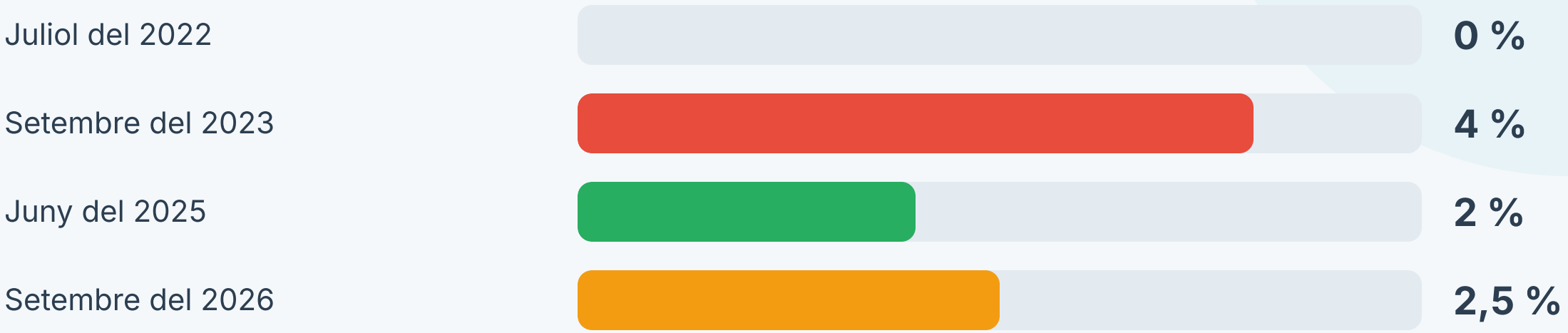
- El crèdit s'abarateix
- S'estimulen la inversió i l'activitat
- Si la demanda supera la capacitat, també pugen els preus

CLAVE

El BCE vol una inflació del **2 %** a mitjà termini, però els efectes dels tipus triguen mesos.

El tipus de dipòsit del BCE

Tipus de la facilitat de dipòsit (%).

Font: BCE (tipus de la facilitat de dipòsit); Eurostat (consulta: 11/2026).

CLAVE

La relació no és automàtica: també hi ha l'energia i les cadenes de subministrament.

Formar treballadors

20 treballadors, 1.000 unitats al mes

Un curs de 5.000 € fa pujar la productivitat un 10 %; cada unitat es ven a 10 €.

1. **Productivitat.** 1.000 / 20 = 50 unitats; amb un 10 % més, 55.
2. **Producció.** 55 · 20 = 1.100 unitats: 100 més.
3. **Recuperació.** 100 · 10 = 1.000 € al mes; 5.000 / 1.000 = 5 mesos.

✔️ **La formació produeix 100 unitats més sense contractar ningú i es paga en 5 mesos.**

Tres polítiques econòmiques

POLÍTICA	QUI LA DECIDEIX	INSTRUMENTS
Fiscal	Cada govern, dins el marc europeu	Impostos i despesa
Monetària	El BCE, amb independència	Tipus d'interès i diner
D'oferta	Els governs	Formació, R+D, infraestructures i competència

CLAVE

Els objectius poden entrar en conflict i hi ha **desfasaments** entre decidir i veure'n l'efecte.

REPÀS

Idees clau

- **Diner.** Funcions: mitjà de canvi, unitat de compte, reserva de valor, oferta monetària i creació de diner, coeficient de reserves i multiplicador.
- **BCE.** Estabilitat de preus: 2 % a mitjà termini, tipus d'interès i altres instruments, mecanisme de transmissió.
- **Debat.** Objectius i instruments, desfasos i coordinació.
- **Inflació.** IPC, IPCA i inflació subjacent, causes: demanda, costos i expectatives, hiperinflació, deflació i desinflació.
- **Oferta.** PIB potencial, formació, innovació i competència.

PER ACABAR

Per pensar

1 Si el teu sou puja un 3 % i els preus un 5 %, pots comprar més o menys que abans? Explica-ho amb l'exemple de la cistella de Valldelana.

2 A l'episodi, la cistella puja un 6,2 % i el que puja més és la llum (12 %). Pot el BCE fer baixar el preu de la llum pujant els tipus? Per què?

3 «Per frenar la inflació cal pujar els tipus, encara que això freni l'ocupació.» Escriu un argument a favor i un en contra, amb una dada.

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has après.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratis a **josesande.com**